

Lodsejere gør en aktiv indsats for vildt og jagt

Jensen, Frank Søndergaard; Lund, Jens Friis; Emborg, Jens; Gamborg, Christian; Madsen, Palle; Thorsen, Bo Jellesmark; Tvedt, Tilde Sonja

Published in:
Skoven

Publication date:
2013

Document version
Tidlig version også kaldet pre-print

Citation for published version (APA):
Jensen, F. S., Lund, J. F., Emborg, J., Gamborg, C., Madsen, P., Thorsen, B. J., & Tvedt, T. S. (2013). Lodsejere gør en aktiv indsats for vildt og jagt. *Skoven*, (10), 442-444.

Lodsejere gør en aktiv indsats for vildt og jagt

Af Frank Søndergaard Jensen, Jens Friis Lund, Jens Emborg, Christian Gamborg, Palle Madsen, Bo Jellesmark Thorsen og Tilde Tvedt, Københavns Universitet

Lodsejerne spiller en central rolle i jagt- og vildtforvaltning.

En ny undersøgelse viser, at 43 % har gennemført ændringer på bedriften inden for de seneste fem år af hensyn til det vilde dyreliv og mulighederne for jagt.

Halvdelen af lodsejerne føler at reglerne for vildtvenlige tiltag i Enkeltbetalingsordningen er så komplicerede, at man ikke tør gennemføre vildtpleje, da der er risiko for at lave fejl.

Hvordan udnytter lodsejerne jagtmulighederne, hvad gør de for at fremme vildtets vilkår, hvilke erfaringer har de med vildtvenlige foranstaltninger i hektarstøtten, og hvor henter de deres viden?

Det spurgte vi godt 2.000 ejere af landbrugs- og skovbrugsvirksomheder om. De var udvalgt tilfældigt fra CVR-registret i slutningen af 2012.

Hver virksomhed fik et brev, der opfordrede til at deltage i en internetbaseret undersøgelse. Vi modtog godt 1.200 svar, hvilket giver en svarprocent på ca. 55.

Svarene dækker knap 100.000 ha, hvoraf ca. to tredjedele er i omdrift. 41 % af svarene kom fra planteavlere, 19 % fra kvæg- eller svinebrug, 12 % fra skovbrugsejendomme og resten fra blandede eller andre brug. Knap en tredjedel er fuldtids-

43 % af lodsejerne udnytter selv jagten på deres ejendom. 26 % lader venner og familie udnytte jagten, mens 17 % lejer jagten ud. Hos 20 % drives der ikke jagt.

landmænd eller fuldtidsskovejere, og 9 % har økologisk drift.

Udnytter selv jagten

En stor del af lodsejerne (43 %) udnytter selv jagten på deres ejendom. 26 % lader venner og familie udnytte jagten, mens 17 % lejer jagten ud. I nogle tilfælde bruges jagten af flere grupper på en gang. Hos 20 % drives der ikke jagt. Jagt er med andre ord en del af vildtforvaltningen på fire ud af fem ejendomme.

Blandt årsagerne til, at der *ikke* drives jagt, angives f.eks., at jagt er uønsket, og at man ønsker at skabe fred og et fristed for dyrelivet – altså en aktiv stillingtagen.

Vinterfodring og udsætning

Et af de mest udbredte initiativer for vildtet er vinterfodring. 67 % af lods-

ejerne vinterfodrer fuglevildt, og 44 % vinterfodrer hjortevildt. Desuden har næsten halvdelen etableret hochsitz/skydestige.

På 17 % af ejendommene udsætter man fuglevildt i form af fasaner, agerhøns eller ænder. I 45 % af tilfældene er det lodsejeren selv, der sørger for det. På 32 % af ejendommene udsættes fuglevildt af den jæger, der har lejet jagten. Ansatte og "andre" står for resten.

Arealændringer udbredt

43 % har gennemført ændringer på bedriften inden for de seneste fem år af hensyn til det vilde dyreliv og jagtmulighederne.

De mest udbredte tiltag er vildtplantninger (33 %), vildtstriber (26 %), sprøjtefri randzoner (22 %), nye søer (21 %) og skov (19 %). En del

Tabel 1. Tiltag gennemført på skovbedriften/landbrugsbedriften af hensyn til det vilde dyreliv og/eller jagtmulighederne. Tabellen viser svarene fra de i alt 43 %, der svarede ja til spørgsmålet: "Er der i løbet af de sidste fem år sket tiltag/ændringer på din samlede jordbrugsbedrift med det formål at forbedre forholdene for det vilde dyreliv og/eller jagtmulighederne – f.eks. skov-/vildtplantninger, remiser, vildtstriber, søer/vandhuller, sprøjtefrie zoner, omlægning af omdriftsarealer og lignende?". Der var mulighed for at give mere end ét svar.

Type af tiltag	(%)
Vildtplantninger/remiser	33
Skovtilplantning	19
Vildtstriber	26
Sprøjtefrie randzoner	22
Barjordsstriber	11
Insektvolde	7
Søer (over 100 m ²)	21
Vandhuller (under 100 m ²)	12
Omlagt omdrift til permanent græs	15
Omlagt omdrift til "natur"	13
Udtaget omdrift til brak	6
Andet	15

har også omlagt til permanent græs eller taget arealer ud af drift til "natur" for at forbedre forholdene for vildtet – se tabel 1.

Næsten halvdelen af tiltagene gennemføres på arealer i omdrift. Resten fordeler sig med 15 % på skovarealer, 13 % på naturarealer og 10 % på vedvarende græsarealer / brakarealer.

Stort set alle tiltag (95 %) foregår på lodsejerens egen jord. Nogle få tiltag sker på jord, der er forpagtet eller bortforpagtet. Lodsejerne gennemfører selv langt de fleste tiltag (84 %), mens jægere står for 5 %.

Næsten halvdelen af tiltagene er gennemført på arealer, der er omfattet af Enkeltbetalingsordningen (hektarstøtte). 20 % har fået støtte fra andre tilskudsordninger – f.eks. støtte til privat skovrejsning og "Plant for vildtet".

Inspirationen til at forbedre forholdene for vildt og jagt kommer som oftest fra lodsejeren selv (54 %) eller fra jægere i bekendtskabskredsen (18 %). Konsulenter fra bl.a. Skovdyrkerne, Danmarks Jægerforbund, kollegaer og landbrugsblade

Et af de mest udbredte initiativer for vildtet er vinterfodring. 67 % af lodsejerne vinterfodrer fuglevildt og 44 % vinterfodrer hjortevildt.

Næsten halvdelen af lodsejerne har etableret hochsitz/skydestige.

er blandt de andre inspirationskilder. I 2 % af tilfældene har lodsejerne hentet inspiration hos Danmarks Naturfredningsforening.

Vi formoder, at arealændringerne hovedsageligt sker på de ejendomme, hvor der drives jagt – men det kræver yderligere analyser at bekræfte dette.

Risikable regler

Vores forundersøgelser tydede på, at reglerne for hektarstøtte i Enkeltbetalingsordningen er så komplicerede, at de kan komme til at stå i vejen for vildtvenlige tiltag. Derfor spurgte vi også lodsejerne, om de

kender mulighederne for vildtvenlige foranstaltninger i Enkeltbetalingsordningen, f.eks. vildtstriber, barjordsstriber og insektvolde.

42 % svarede ja og blev så bedt om med få ord at vurdere det mest positive/negative ved de nuværende regler.

På den positive side konstaterede lodsejerne, at det (trods alt) er muligt at få tilskud.

På den negative side var konklusionen, at reglerne er komplicerede og besværlige. Det er især risikoen for at blive trukket i støtte, der fremhæves. Dog har kun 3 % inden for de seneste fem år oplevet sank-

Tabel 2. Vurdering af fire udsagn om de vildtvenlige tiltag i Enkeltbetalingsordningen. Tabellen viser svarene fra de i alt 42 %, der svarede ja til spørgsmålet: "Enkeltbetalingsordningen (hektarstøtten) indeholder en række muligheder for at etablere forskellige former for vildtvenlige foranstaltninger – såkaldte vildtstriber, barjordsstriber og insektvolde – uden at man mister støtte for arealet. Kender du til disse muligheder?"

Baseret på fire ud af i alt ti udsagn i undersøgelsen	Helt+lidt enig (%)	Hverken enig eller uenig + Ved ikke (%)	Helt+lidt uenig (%)
Reglerne for vildtvenlige tiltag er så komplicerede, at man ikke tør gennemføre dem, da der er risiko for at lave fejl – og blive trukket i hektarstøtten	47	37	16
Reglerne for vildtvenlige tiltag ændres så hyppigt, at man er utryk ved om man overholder de gældende regler	34	57	9
Reglerne for vildtvenlige tiltag er så klare, at man kan gennemføre dem uden risiko for at lave fejl – og for at blive trukket i hektarstøtten	9	53	38
Reglerne for vildtvenlige tiltag er så præcise, at man umiddelbart ved hvordan man skal gennemføre tiltagene i praksis	12	57	31

tioner i forbindelse med vildtvenlige tiltag i Enkeltbetalingsordningen.

Uddybende spørgsmål (se tabel 2) viste, at næsten halvdelen (47 %) var lidt eller helt enig i, at "reglerne for vildtvenlige tiltag er så komplicerede, at man ikke tør gennemføre dem, da der er risiko for at lave fejl – og blive trukket i hektarstøtten". Tilsvarende var godt 30 % lidt uenige eller helt uenige i, at reglerne er klare og præcise.

Bemærk dog, at relativt mange svarede "ved ikke" eller "hverken/eller" til spørgsmålene i denne del af undersøgelsen.

I store træk bekræfter svarene vores antagelse om, at Enkeltbetalingsordningens komplicerede karakter hindrer en øget indsats for det vilde dyreliv og jagtmulighederne.

Men det er også værd at bemærke, at næsten 60 % af de adspurgte ikke kender mulighederne for vildtvenlige tiltag i ordningen. Blandt dem der siger, at de kender til dem, er der relativt mange, som ikke har nogen klar holdning til indholdet.

Tilsammen kunne det tyde på en vis mytedannelse om de mulige problemer med Enkeltbetalingsordningen. Desuden er der et klart behov for en informationsindsats, f.eks. i stil med det hæfte som Naturstyrelsen i samarbejde med Landbrug & Fødevarer og Danmarks Jægerforbund udsendte i starten af 2013: "Sådan hjælper du markvildtet".

Kilder til viden

Endelig blev lodsejerne spurgt, hvor de finder ny viden om tiltag inden

for natur, vildt og jagt (tabel 3).

Næsten halvdelen (47 %) henter inspiration i Danmarks Jægerforbunds blad "Jæger" eller andre jagtblade, mens 36 % angav Landbrugs-Avisen som inspirationskilde. Andre landbrugsfagblade stod for 25 % og andre naturblade for 17 %.

Der var også mulighed for at svare "Andre steder". Her nævnes bl.a. Skovdyrkerne og HedeDanmark sammen med en række andre kilder.

70 % af lodsejerne bruger konsulentbistand i forbindelse med driften som helhed. Næsten halvdelen (47 %) får bistand til regnskab og skatteforhold, mens 41 % bruger

Tabel 3. Kilder til inspiration og ny viden. Tabellen viser svarene på spørgsmålet: "Hvor finder du inspiration og ny viden om natur-, vildt- og jagttiltag på din bedrift?" Der var mulighed for at give mere end ét svar. 16 % opsøgte IKKE viden og inspiration.

	(%)
"Jæger" eller andre jagtblade	47
LandbrugsAvisen	36
Andre landbrugsfagblade	25
Andre "natur"-blade	17
Møder, kursus	11
Naturstyrelsen	10
NaturErhvervstyrelsen	7
Andre landbrugshjemmesider	6
Landmandsportalen: <i>landmand.dk</i>	5
Andre steder	15

konsulenter i ansøgningen om hektarstøtte fra Enkeltbetalingsordningen. En mindre del af denne rådgivning drejer sig formodentlig om støtte til vildtvenlige tiltag. 7 % svarer, at de bruger konsulenter til at rådgive om naturarealer samt jagt- og vildtforvaltning.

De fleste er med andre ord i kontakt med konsulenter, men få bruger dem til at rådgive om natur, jagt og vildt. Her er sandsynligvis mulighed for øget kontakt, når man ser på de øvrige resultater af undersøgelsen, der klart viser stor interesse for arealændringer i relation til vildtforvaltning.

Øget rådgivning om de vildtvenlige foranstaltninger i Enkeltbetalingsordningen kan ret let sættes i værk, da 41 % som sagt allerede bruger konsulentbistand til ansøgning om hektarstøtte.

Projekt om jagt

Undersøgelsen er en del af projektet 'Jagt, vildtforvaltning og samfund', der ser på lodsejeres og jægeres indsats for vildt og jagt og på befolkningens holdning til disse tiltag. Målet er at give et bedre grundlag for fremtidens lovgivning, forvaltning og debat.

Projektet gennemføres af Det Nationale Center for Skov, Landskab og Planlægning 2011-2014 med støtte fra 15. Juni Fonden. Projektet er også beskrevet i artikler i Skoven 1/2012 og 2/2012.

